

ЗАМОНАВИЙ ЎЗБЕК ОИЛАСИ ИМИЖИНИНГ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК АСОСЛАРИ

Мирзаева Сайёра Рустамовна

Чирчиқ давлат педагогика университети. Ўзбекистон, Чирчиқ шаҳри.

Аннотация. Оила шахсинг тўлақонли тарбияси ва ижтимоийлашишини тامينлайдиган энг муҳим ижтимоий институтдир. Мақолада бугунги кун замонавий ўзбек оиласига хос янгича имиж, унинг ижтимоий-психологик асослари ҳақида фикр юритилади.

Калит сўзлар: имиж, замонавий ўзбек оиласи, ижтимоий-психология.

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБРАЗА СОВРЕМЕННОЙ УЗБЕКСКОЙ СЕМЬИ

Мирзаева Сайёра Рустамовна

Чирчикский государственный педагогический университет.

Узбекистан, г. Чирчик.

Аннотация. Семья является важнейшим социальным институтом, обеспечивающим полноценное воспитание и социализацию человека. В статье рассматривается новый образ современной узбекской семьи, его социально-психологические основы.

Ключевые слова: имидж, современная узбекская семья, социальная психология.

SOCIO-PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE IMAGE OF THE MODERN UZBEK FAMILY

Mirzaeva Sayyora Rustamovna

Chirchik State Pedagogical University. Uzbekistan, Chirchik

Annotation. The family is the most important social institution that ensures the full-fledged upbringing and socialization of a person. The article discusses a new image of the modern Uzbek family, its socio-psychological foundations.

Keywords: image, modern uzbek family, social psychology.

КИРИШ

Бугунги кунда мамлакатимизда оила ва оилавий муносабатларга эътибор давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Бунинг ёрқин мисоли сифатида 1998 йил 30 апрелда Олий Мажлис томонидан Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексини тасдиқловчи Ўзбекистон Республикаси қонуни қабул қилинганлигини эътироф этиш мумкин. Бизга маълумки, ҳозирда мамлакатимизда ёшларга, уларнинг илм олиш ва касб-хунар эгаси бўлишига катта эътибор берилмоқда. Ҳар бир йигит-қизнинг таълим масканларида ўқиб, бирор мутахассисликни эгаллаши объектив ҳодиса бўлиши билан бирга, унинг ёш жиҳатидан оила қуриши ҳам инкор этилмайдиган қадриятдир. Жамиятда оила муаммосини тадқиқ қилишда, дастлаб бугунги кун ёшларини оилавий ҳаётга тайёрлаш масаласига жиддий ва чуқур эътибор қаратиш лозим.

ИШНИНГ МАҚСАДИ

Бугунги кун замонавий ўзбек оиласининг ижтимоий-психологик асосларини ёритиб беришдан иборат.

Қўлланилган усуллар

Адабиётлар билан ишлаш ва назарий таҳлил.

Олинган натижалар муҳокамаси. Кўп ҳолларда турмуш қурган икки ёш ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг нозик жиҳатлари ҳақида етарли билим, зарурий кўникма ва малакага эга бўлмаслик, қолаверса икки ёшнинг бир-бири ҳамда оилавий ролларнинг тақсимланиши тўғрисидаги адекват тасаввурларнинг шаклланмаганлиги улар муносабатларининг ижобий кечиши ва динамик жиҳатдан ривожланишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Шу жиҳатдан уларни оилавий ҳаётга тайёрлашнинг психологик хусусиятларини ўрганиш ва керак бўлса таҳлиллар асосида тадқиқ этиш жуда муҳимдир. Шу йўсинда замонавий ўзбек оиласининг мустаҳкам ва бахтли бўлиш топиш мумкин. Ҳар бир даврда бўлганидек, ҳозирда ҳам жамиятимизнинг негизи бўлган оила масаласи долзарб мавзулардан бири бўлиб қолмоқда.

Яқинда бир ўзбекистонлик ёш бир оиланинг энг ривожланган мамлакатлардан бири сифатида эътиро этиладиган Японияда бир неча йиллардан буён таълим олиб, шу баробарида меҳнат фаолиятини олиб бораётганининг гувоҳи бўлдим. Унинг айтишича, бу мамлакат оилавий яшашга анча қулай, вакцина олиш, болалар учун тиббий хизматлар текин, бу ёш оилалар фарзандларини улғайтириб олишда катта ёрдам беради. Ҳозир фарзанд парвариши билан машғуллиги, шу билан бирга ўзи қизиққан видеоблогерлик бўйича турли видеолар олиб кузатувчиларига тақдим этиб бориши, турмуш ўртоғим дўстлари билан хусусий Felicity компаниясини очиб медиа соҳасида фаолият юритишини айтди. Ёшлар, хусусан қизларга маслаҳат маъносида шуни таъкидлайдики, таълим олиш қиз бола учун жуда муҳим. Ўқиш деганда вақтида дарсларга қатнашни эмас, мактабда ўтиладиган фанларни янада қизиқиш билан чуқурроқ эгаллашни

тушуниш керак. Бундан ташқари севимли бир ҳунар ёки ҳоббиси бўлиши, чунки шундай вақт бўладики, ўз карьерасидан, ишидан биров четлашиб, танаффус қилиб туришга тўғри келганда ҳам ўз-ўзини моддий жиҳатдан таъминлай олишини назарда тутати.

Таъкидлаш жоизки, тарих ва ижтимоий ҳаёт тамойиллари шуни кўрсатмоқдаки, жамиятнинг ҳар томонлама ривожланиши ва унда юксак даражадаги ҳаёт, турмуш тарзининг қарор топиши, аввало, ҳар бир шахснинг ўзига хос психологик билим ва салоҳиятининг нечоғлик тўлатўқис намоён этаётганлиги билан белгиланади. Шу боисдан бўлса керакки, ҳозирги кунда барча ривожланган ва ривожланиш йўлидан бораётган мамлакатлар биринчи навбатда ўз фуқароларининг маънавий, интеллектуал, жисмоний ва руҳий баркамоллигига ва бундан ижтимоий манфаатлар учун самарали фойдаланиш йўллариини излашга жиддий эътибор қаратилмоқда. Шу нуқтаи назардан, ҳар бир мамлакатда инсон ва унинг ижтимоий муносабатлари ўртасида уйғунликни таъминлашга қаратилган ижтимоий-психологик хизмат тизимининг жорий этилиши алоҳида аҳамият қаратиш лозим бўлган масаладир.

Кейинги вақтларда аҳоли сонининг муттасил ўсиб бориши ҳисобига ёш оилалар сони ҳам ошди. Оила институти жамият ҳаётининг фаолиятида улкан аҳамиятга эга экан, ижтимоий психология, амалий психология, оила психологияси доирасида унинг ривожланиш қонунларини, барқарорлиги ва мустаҳкамлиги омилларини аниқлаш, аниқланган ижтимоий-психологик хусусиятлари бўйича илмий хулосалар ишлаб чиқиш, оиланинг ҳар бир аъзоси учун психологик хизматдан фойдаланиш имконини яратиш муҳим амалий аҳамият касб этади, назаримизда. Шу боис оила ва никоҳнинг мустаҳкамлигини сақлаш, замонавий ўзбек оиласи имжини яратиш, оилада соғлом ижтимоий муҳитни яратишга кўмаклашиш орқали оила барқарорлигини таъминлашни тақозо этади. Оилавий психологик хизмат шахсларнинг (қайнона, қайнота, келин, куёв, эр, хотин, фарзанд ва ҳ.к.) ижтимоий жараёндаги ўз-ўзига, ўзгаларга муносабатларидаги иерархик тизим динамикасини тадқиқ қилиш ва шу тизим асосида ижтимоий психологик муҳитнинг яратилишига замин ҳозирлай олиши билан боғлиқ изланишлар кўламини ўз ичига олиши зарур.

ХУЛОСА

Демак, бугунги кун замонавий оила имижини деганда, унинг ҳар бир аъзоси жамиятда мавжуд имкониятлардан тўлақонли фойдаланиши зарур бўлган, таълим ва тарбия уйғунлигида камол топиб, жамиятнинг соғлом илдизи бўла оладиган шахслар мажмуини назарда тутати.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli "2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.

2. Mirzayeva S.R., M Mirzayeva D.R. Oila salomatligini ta'minlashning ijtimoiy psixologik xususiyati // Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va echimlar, Buxoro, 2022.

3. Mirzayeva Sayyora Rustamovna. ACADEMICIA:An International Multidisciplinary Research Journal //The role of isotherapy in art therapy, ISSN:2249-7137, VOLUME 12, Issue 09, September 2022, SJIF 2022,131-135.

4. Mirzayeva Sayyora Rustamovna. Scientific Research Journal //Influence of social factors on the psychological development of adolescents, Volume 3, Issue 4, April, 2022, Infakt factor 7.565, 463-466.

5. Shoyimova Shoxista Sanakulovna, Mirzaeva Nargiza Asrarovna, Mirzaeva Shakhlo Ruzmat-Kizi. Motivational and administrative sphere of business women's activities // JOURNAL OF CRITICAL REVIEWS. VOL 7, ISSUE 19, 2020. p 900-907

6. Shoyimova Shoxista Sanakulovna, Mirzaeva Nargiza Asrarovna, Mirzaeva Shakhlo Ruzmat kizi, Personal characteristics of business women // INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «THEORETICAL & APPLIED SCIENCE» Issue: 05, Volume: 85, 2020, p. 377-384

7. Антонов А. И. Микросоциология семьи (методология исследования структур и процессов): учебн. пособие для вузов. – М.: Издательский Дом «Nota Bene», 1998. – 360 с.

8. Гафурова, Н. М. (2021). Инновационные подходы к процессу создания семьи с участием махалли. Наука и образование сегодня, (1 (60)), 65-66.